

## EU sredstva

# Načrt za okrevanje in odpornost: Razvojno področje Zeleni prehod

**Prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je eden ključnih dejavnikov zagotavljanja dolgoročne produktivnosti gospodarskih subjektov, poleg tega pa prispeva tudi k boljši odpornosti družbe.**

Nina Vrabelj, Projektna pisarna, GZS

**Zeleni prehod bo podprt tudi s posebnimi ukrepi za razogljičenje gospodarstva, ki bodo namenjeni investicijskim vlaganjem.**

**Z izvedbo reform bomo olajšali izvajanje naložb za spodbujanje rabe OVE (sistemi daljinskega ogrevanja, proizvodnja elektrike iz OVE), za krepitev distribucijskega omrežja električne energije in za izboljšanje snovne in energetske produktivnosti gospodarstva.**

Prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je eden ključnih dejavnikov zagotavljanja dolgoročne produktivnosti gospodarskih subjektov, poleg tega pa prispeva tudi k boljši odpornosti družbe. Hkrati s tem prispevamo tudi k doseganju ciljev Nacionalno energetske podnebnega načrta (NEPN) do 2030 in podnebne nevtralnosti EU do leta 2050. To bomo dosegli s podporo reformam in naložbam na področjih energetske učinkovitosti, rabe obnovljivih virov energije in trajnostne mobilnosti. Glede na to, da lahko prehod iz linearnih poslovnih modelov v krožne bistveno pripomore k doseganju podnebnih ciljev, bo podpora namenjena tudi vzpostavitvi sistemskih pogojev za takšno preobrazbo gospodarstva. Ob tem pa bomo podpirali tudi ukrepe za boljše prilagajanje na neizbežne posledice podnebnih sprememb ter za izboljšanje kakovosti javnih storitev na področju oskrbe s pitno vodo in odvajanja in čiščenja odpadnih voda (SVRK, junij 2021).

**Posebni ukrepi za razogljičenje gospodarstva**  
Zeleni prehod bo podprt tudi s posebnimi ukrepi za razogljičenje gospodarstva, ki bodo namenjeni investicijskim vlaganjem. Na področju prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo bomo začeli z izgradnjo kapacitet v podpornem in inovacijskem okolju, s čimer bomo podjetjem in opredeljenim verigam vrednosti pomagali pri uvajanju ustreznih

rešitev na tem področju. Poseben poudarek bo namenjen vzpostavljanju systemskega pristopa na področju nizkoogljičnega gospodarstva ter podpori pri uvajanju krožnih praks in poslovnih modelov v gospodarstvo, saj je krožno gospodarstvo med tistimi področji, ki lahko bistveno prispevajo k doseganju podnebne nevtralnosti. Vzpostavitev systemskega pristopa bomo podprli tudi z razvojem metodologije, ki bo omogočala pripravo pregleda vpliva proračuna RS na okolje, in z nadgradnjo sistema zelenega javnega naročanja v smereh krožnih praks. V skladu z NEPN bomo na področje zelenega prehoda usmerili tudi del sredstev s področja raziskav in inovacij ter področja izobraževanja. Proces prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo bomo v določeni meri podpirali tudi z ukrepi za digitalizacijo, saj lahko na ta način še dodatno prispevamo k povečanju produktivnosti, tudi snovne in energetske (SVRK, junij 2021).

## Prilagajanje na podnebne spremembe

Slovenija se poleg izzivov na področju blaženja podnebnih sprememb spopada še z izzivi prilagajanja neizbežnim posledicam podnebnih sprememb. Zato bomo sredstva namenili tudi za to področje, kjer načrtujemo reforme, s katerimi bomo okrepili delovanje in ukrepe v celotnem ciklu upravljanja podnebno pogojenih in drugih nesreč ter izboljšali protipoplavno varnost. Reforme bodo podprte z naložbami na področju zmanjševanja poplavne ogroženosti in tveganj za druge podnebno pogojene nesreče. Ohranjanje biotske raznovrstnosti, območij Natura 2000 in varovanje okolja bo omogočeno tudi z zmanjšanjem razsežnosti škode ter trajanja podnebno pogojenih nesreč, kar bomo dosegli z vzpostavitvijo Nacionalnega centra civilne zaščite in dveh specializiranih podcentrov za usposabljanje; dejavnost teh centrov bo omogočila dobro pripravljeno in usposobljeno ter koordiniran odziv sil za zaščito, reševanje in pomoč v primeru podnebno pogojenih nesreč, predvsem poplav in velikih požarov v naravnem okolju. Na področju zagotavljanja kakovostnega stanja okolja bomo z načrtovanimi ukrepi prispevali k odpravi opredeljenih izzivov pri delovanju javnih služb varstva okolja, predvsem nameravamo

Področje	Priloga / ukrep	Skupaj (v mio. EUR)	Napovedana (v mio. EUR)	Priloga (v mio. EUR)
ZELENI POKROV	REKOMPONENTA 1: Investicije v elektriko in infrastrukturo energije in obnovljive energije	149,00	16,00	280,00
	REKOMPONENTA 2: Daljinsko ogrevanje in hladnjahe	80,00	80,00	0,00
	REKOMPONENTA 3: Čisto in varno vodo	422,30	112,30	320,00
	REKOMPONENTA 4: Trajnostna mobilnost	311,90	218,90	63,00
	REKOMPONENTA 5: Kvalitetno gospodarstvo in okoljska raba zemlje	68,00	68,00	0,00
<b>SKUPAJ</b>		<b>1.064,20</b>	<b>561,20</b>	<b>663,00</b>

Avtor: SVRK, vir: <https://www.eu-skladi.si/sl/po-2020/nacrt-za-okrevanje-in-krepitev-odpornosti>

izboljšati učinkovitost organiziranosti in preglednosti njihovega delovanja ter vzpostaviti pogoje za dolgoročno vzdržno financiranje tovrstnih javnih storitev. Z vlaganji bomo, predvsem na območjih Natura 2000 in vodovarstvenih območjih, podprli obnovo in izgradnjo infrastrukture za zagotavljanje dostopa do kakovostne pitne vode in čiščenje odpadnih voda (SVRK, junij 2021).

### Priložnosti za podjetja v razvojnem področju Zeleni prehod

#### KOMPONENTA 1: Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije v gospodarstvu

Cilj: Reforme in naložbe te komponente bodo prispevale k dvigu deleža obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: OVE) v bruto končni porabi energije, izboljšanju energetske učinkovitosti in zmanjšanju emisij toplogrednih plinov v gospodarstvu. K vzpostavitvi pogojev za hitrejšo izrabo OVE bomo prispevali z medsebojno povezanimi reformama na področju spodbujanja rabe OVE in na področju boljše integracije proizvodnih naprav OVE in prilagajanja odjema, k temu bo prispevala tudi reforma, zaradi katere bo gospodarstvo lažje doseglo snovno in energetske učinkovitost. Z izvedbo reform bomo olajšali izvajanje naložb za spodbujanje rabe OVE (sistemi daljinskega ogrevanja, proizvodnja elektrike iz OVE (npr.: geotermalna energija in hidroenergija)), za krepitev distribucijskega omrežja električne energije in za izboljšanje snovne in energetske produktivnosti gospodarstva.

Investicijski del:

Projekt/Ukrep	Skupaj (mio EUR)	Nepovratni del (mio EUR)	Povratni del (mio EUR)
Spodbujanje prestrukturiranja daljinskih sistemov na OVE, ki vključujejo uporabo novih tehnologij	11,00	11,00	
Proizvodnja elektrike iz obnovljivih virov energije	50,00	0,00	50,00
Krepitev distribucijskega omrežja električne energije	80,00	30,00	50,00
Naložbe v povečanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu	5,00	5,00	
<b>KOMPONENTA 1: Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije</b>	<b>146,00</b>	<b>46,00</b>	<b>100,00</b>

#### KOMPONENTA 2: Trajnostna prenova stavb

Cilj: Reforme in naložbe te komponente so namenjene izboljšanju energetske učinkovitosti stavb v javnem sektorju, s čimer bomo prispevali k doseganju ciljev NEPN v tem sektorju. Ukrepi tako spodbujajo okrevanje slovenskega gospodarstva zaradi naložb v gradbeni sektor.

Projekt/Ukrep	Skupaj (mio EUR)	Nepovratni del (mio EUR)	Povratni del (mio EUR)
Trajnostna prenova in upravljanje stavb	86,05	86,05	0,00
<b>KOMPONENTA 2: Trajnostna prenova stavb</b>	<b>86,05</b>	<b>86,05</b>	<b>0,00</b>

#### KOMPONENTA 3: Čisto in varno okolje

Cilj: Glavni cilji predlaganih reform in naložb so zagotavljanje obvladovanja in ustreznega odziva na podnebno pogojene nesreče, izboljšanje protipoplavne varnosti ter kakovosti in učinkovitosti zagotavljanja storitev na področjih oskrbe s pitno vodo ter odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Med cilji je tudi krepitev dolgoročne odpornosti slovenskih gozdov na podnebne spremembe in zagotavljanje zadostnih količin lesa za nadaljnjo izgradnjo verige vrednosti gozd-les.

Projekt/Ukrep	Skupaj (mio EUR)	Nepovratni del (mio EUR)	Povratni del (mio EUR)
Družbena in gospodarska odpornost na podnebno pogojene nesreče v Republiki Sloveniji - SLO SERCID - vzpostavitev enotnega nacionalnega centra za delovanje in koordinacijo sil ZRP ter 2 podcentrov za usposabljanje teh sil	25,00	25,00	
Zmanjševanje poplavne ogroženosti ter zmanjševanje tveganja za druge podnebno pogojene nesreče (plazovi ...)	335,00	55,00	280,00
Next Gen gozdarstvo - vzpostavitev Centra za semenarstvo, drevsničarstvo in varstvo gozdov	5,10	5,10	
Projekti odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode	54,00	34,00	20,00
Projekti oskrbe s pitno vodo	53,70	33,70	20,00
<b>KOMPONENTA 3: Čisto in varno okolje</b>	<b>472,80</b>	<b>152,80</b>	<b>320,00</b>

Med cilji je tudi krepitev dolgoročne odpornosti slovenskih gozdov na podnebne spremembe in zagotavljanje zadostnih količin lesa za nadaljnjo izgradnjo verige vrednosti gozd-les.

S podpornimi naložbami bomo skladno z reformama vlagali v povečanje zmogljivosti železniške infrastrukture, digitalizacijo železniške in cestne infrastrukture ter v postavitve in upravljanje polnilnih mest za alternativna goriva.



**KOMPONENTA 4: Trajnostna mobilnost**

Cilj: Z ukrepi te komponente želimo prispevati k večji uporabi javnega potniškega prometa, železniškega tovornega prometa in povečati uporabo alternativnih goriv v prometu. S tem bomo prispevali k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov iz sektorja promet, saj bomo vzpostavili pogoje za boljšo organiziranost javnega potniškega prometa in za hitrejše uvajanje infrastrukture za alternativna goriva. S podpornimi naložbami bomo skladno z reformama vlagali v povečanje zmogljivosti železniške infrastrukture, digitalizacijo železniške in cestne infrastrukture ter v postavitve in upravljanje polnilnih mest za alternativna goriva.

Projekt/Ukrep	Skupaj (mio EUR)	Nepovratni del (mio EUR)	Povratni del (mio EUR)
Spodbujanje vzpostavitve infrastrukture za alternativna goriva v prometu (mreža električnih polnilnic)	7,75	7,75	
Povečanje zmogljivosti železniške infrastrukture: nadgradnja železniških postaj Domžale, Grosuplje in Ljubljana, glavne železniške proge št. 20 Ljubljana-Jesenice-d.m in opremljanje lokomotiv in motornih garnitur z ETSC napravami, celovita prenova železniške proge Ljubljana - Brezovica - Borovnica	284,1	191,10	93,00
Digitalizacija železniške in cestne infrastrukture (opremljanje lokomotiv in motornih garnitur z ETSC napravami + DARS in MZI za področje cest)	20,05	20,05	
<b>KOMPONENTA 4: Trajnostna mobilnost</b>	<b>311,90</b>	<b>218,90</b>	<b>93,00</b>

**KOMPONENTA 5: Krožno gospodarstvo – učinkovita raba virov**

Cilj: V sklopu te komponente želimo prispevati k razogljičenju družbe preko prehoda v krožno gospodarstvo, zlasti z vzpostavitvijo strateškega okvira za prehod v krožno gospodarstvo in pogojev za bolj učinkovito financiranje takega prehoda. S tem želimo oblikovati sistemske pogoje, s katerimi bomo med drugim omogočili predvsem transformacijo v podjetjih in v verigah vrednosti, med katerimi je tudi veriga gozd-les. K prehodu v krožno gospodarstvo bomo prispevali tudi s prenovo programa za preprečevanje nastajanja odpadkov ter za učinkovito ravnanje z njimi.

**K prehodu v krožno gospodarstvo bomo prispevali tudi s prenovo programa za preprečevanje nastajanja odpadkov ter za učinkovito ravnanje z njimi.**

**Ključnega pomena je, da država podpre prehod EU v podnebno nevtralno in krožno gospodarstvo, ki ga mora opraviti tudi energetska intenzivna industrija v Sloveniji, za kar bo potreben dodaten razvoj nizkoogljičnih tehnologij in njihova pravočasna implementacija v gospodarstvu.**

Projekt/Ukrep	Skupaj (mio EUR)	Nepovratni del (mio EUR)	Povratni del (mio EUR)
Celoviti strateški projekt razogljičenja Slovenije preko prehoda v krožno gospodarstvo (CSP) – vzpostavitev Centra za prehod v pametno in krožno družbo	20,00	20,00	0,00
Večja predelava lesa za hitrejši prehod v podnebno nevtralno družbo	28,00	28,00	0,00
<b>KOMPONENTA 5: Krožno gospodarstvo – učinkovita raba virov</b>	<b>48,00</b>	<b>48,00</b>	<b>0,00</b>

Ključnega pomena je, da država podpre prehod EU v podnebno nevtralno in krožno gospodarstvo, ki ga mora opraviti tudi energetska intenzivna industrija v Sloveniji, za kar bo potreben dodaten razvoj nizkoogljičnih tehnologij in njihova pravočasna implementacija v gospodarstvu. Slovenija mora hkrati zagotoviti zanesljivo in zadostno oskrbo z energijo iz obnovljivih virov, čemur je namenjena večina sredstev. Večji poudarek pa bi morali nameniti tudi novim tehnologijam za prehod v krožno in zeleno, čemur država namenja premalo sredstev (npr. uporaba podnebno-nevtralnega vodika, toplota in/ali procesi), uporaba biomase in biotehnologij, nadaljnja elektrifikacija toplote, nadaljnja elektrifikacija procesov (elektroliza, elektrokemija), zajemanje in uporaba ogljika (CCU – Carbon Capture and Utilisation), zajemanje in shranjevanje ogljika (CCS – Carbon Capture and Storage), hranilniki energije). Energetska intenzivna industrija namreč zagotavlja ne le surovine za druge vrednostne verige gospodarstva, ampak tudi surovine za razvoj strateških tehnologij prihodnosti (digitalizacija, vesoljske tehnologije, obnovljivi viri in hramba energije in obnovljivih virov), ki so ključne za nadaljnji razvoj države. [gg](#)

EU skladi

